

рішення в області ведення бізнесу, визначити пріоритетні напрямки для підвищення конкурентоспроможності.

Висновки. Дослідження ІПП дозволяє одержати інформацію про його стан, виявити проблемні області в розвитку інноваційних компетенцій працівників, розробити програми навчання і розвитку персоналу і тим самим концентрувати зусилля та ресурси організації (в тому числі і фінансові) на формуванні механізмів підвищення ефективності ІПП. Значення ІПП можливо включити в систему оцінки інноваційного потенціалу підприємства.

Список використаних джерел:

1. Меркушева А.А. Инновационный потенциал персонала предприятия как объект исследования. Вестник ПНИПУ. Социально-экономические науки. 2016. №3. С.230–237.
2. Горшенин В. П. Управление инновационным потенциалом персонала корпорации: монография. Челябинск: Изд-во ЮУрГУ, 2006. 287 с.
3. Адаменко М. В. Інноваційні здібності та можливості працівників як важливі складові інноваційного потенціалу персоналу підприємства. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2013. №4. С. 12–14.
4. Veities A. G., Calvo J.L. A study on the factors influencing the innovation activities of the Spanish big firm. Technology and Investment. 2011. №2. P. 8–19.
5. Гришук А. М. Інноваційне управління діяльністю підприємства. Науковий вісник. 2012. №1. С. 34–38.
6. Судакова Є. С. Особенности формирования и развития потенциала персонала. Science Time. 2014. №4 (4). С. 215–223.
7. Хадасевич Н. Р. Формирование инновационного потенциала персонала организации: дис. канд. экон. наук: 08.00.05. Сургут, 2008. 152 с.
8. Турило А. М., Адаменко М. В. Класифікація інноваційного потенціалу персоналу підприємства. Проблеми економіки. 2013. №2. С. 10–14.
9. Продан І. О. Становлення системи управління персоналом підприємства на інноваційних засадах. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2013. № 776. С. 61–66.
10. Эсаулова И. А. Инновационный потенциал персонала как источник динамических возможностей организации. Вестник НГУЭУ. 2015. № 2. С. 262–271.
11. Мігус І. П., Черненко С. А. Сучасні підходи до оцінки персоналу суб'єктів господарювання з позицій економічної безпеки. Бізнес Інформ. 2013. № 10. С. 357–363.
12. Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом: навчальний посібник. Київ, «Кондор». 2008. 296 с.
13. Подвербных О. Е., Гасенко Е. В. Оценка уровня развития инновационного потенциала персонала организации. Известия Иркутской государственной экономической академии. 2012. №4. С. 21–24.
14. Леванова Н. Е. Разработка методики оценки инновационной активности персонала организации. Молодой ученый. 2011. №5. Т.1. С. 203–206.

УДК 338.24: 65.012.34

Федірець О.В. к.е.н. доцент,

Гордівська А.С., Дековець К.О. здобувачі вищої освіти СВО «Магістр»

Полтавська державна аграрна академія

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ВИРОБНИЦТВА

Статтю присвячено комплексному аналізу теоретичних та практичних аспектів управління матеріально-технічним забезпеченням виробництва. Тема дослідження розкрита на основі проведених досліджень щодо головних чинників, що впливають на матеріально-технічне забезпечення в аграрних підприємствах України.

Актуальність дослідження визначається тим, що матеріально-технічне забезпечення відіграє ключову роль в забезпеченні успішної діяльності підприємств. Також встановлено, що матеріально-технічне забезпечення є одним з інструментів, що робить підприємство конкурентоспроможним в умовах розвитку сучасної економіки, а матеріально-технічні ресурси складають основу діяльності будь-якого підприємства. На підставі проведених досліджень запропоновано для аграрних підприємств основні підходи до формування механізму матеріально-технічного забезпечення.

Ключові слова: матеріально-технічне забезпечення, аграрне підприємство, матеріально-технічна база, ефективність управління, основні засоби.

Fedirets O., Hordivska A., Dekovets K.

FACTORS OF INFLUENCE ON MATERIAL-TECHNICAL SUPPLY MANUFACTURE MANAGEMENT

The article is devoted to the complex analysis of theoretical and practical aspects of management of material and technical provision of production. The research topics are disclosed on the basis of research on the main factors affecting material and technical supply in agrarian enterprises of Ukraine.

The relevance of the study is determined by the fact that logistics plays a key role in ensuring the success of enterprises. It has also been established that logistics is one of the tools that makes the enterprise competitive in the development of the modern economy, and material and technical resources form the basis of the activities of any enterprise. On the basis of the conducted researches, the main approaches to the formation of the logistic mechanism were proposed for agrarian enterprises.

Key words: material and technical support, agrarian enterprise, material and technical base, management efficiency, fixed assets.

Федирец О.В., Гордовская А.С., Дековец Е.О.

ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ НА УПРАВЛЕНИЕ МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРОИЗВОДСТВА

Статья посвящена комплексному анализу теоретических и практических аспектов управления материально-техническим обеспечением производства. Тема исследования раскрыта на основе проведенных исследований относительно главных факторов, влияющих на материально-техническое обеспечение в аграрных предприятиях Украины. Актуальность исследования определяется тем, что материально-техническое обеспечение играет ключевую роль в обеспечении успешной деятельности предприятий. Также установлено, что материально-техническое обеспечение является одним из инструментов, что делает предприятие конкурентоспособным в условиях развития современной экономики, а материально-технические ресурсы составляют основу деятельности любого предприятия. На основании проведенных исследований предложено для аграрных предприятий основные подходы к формированию механизма материально-технического обеспечения.

Ключевые слова: материально-техническое обеспечение, аграрное предприятие, материально-техническая база, эффективность управления, основные средства.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Однією з найважливіших проблем ринкового розвитку сільськогосподарських підприємств є їх матеріально-технічне забезпечення. Без цього неможливе досягнення високого рівня продуктивності праці, виробництво продукції з низькою собівартістю. Абсолютна більшість аграрних підприємств не мають у своєму розпорядженні достатньої кількості техніки, а та, що є, застаріла. Наслідком цього є порушення технологій виробництва продукції в сільському господарстві.

Тому одним із пріоритетів національної аграрної політики слід вважати технічне оновлення і матеріальне забезпечення сільського господарства в складі його підприємств та особистих селянських господарств. Адже матеріально-технічне забезпечення аграрного сектору України в умовах сучасності досягло тієї критичної межі, за якої, навіть при умові існуючої динаміки та невживанні кардинальних заходів стосовно її покращення, уже в найближчий час буде йти розмова про порушення технологічних процесів в тваринництві і рослинництві підприємства, про суттєву екстенсивність виробництва в сільському господарстві взагалі. Тому пошук шляхів забезпечення підприємств та ефективного використання їх матеріально-технічних засобів є досить актуальним питанням сьогодення.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Дослідженнями організаційно-економічних проблем формування матеріально-технічних

засобів сільськогосподарських підприємств, процесом їх розвитку та вивченням сучасного стану займалось і займається велика кількість вчених економістів-аграрників: С. П. Азізов, В. Г. Андрійчук, Білоусько, А. М. Головка, М. І. Грицишин, В. В. Іванишин, П. М. Макаренко, К. М. Мельник, В. І. Перебийніс, Г. М. Підлісецький, П. Т. Саблук, В. Б. Шкляр та інші.

Незважаючи на широке коло питань, які вивчалися вітчизняними та зарубіжними економістами, ряд із них у зв'язку із поглибленням ринкових відносин на селі потребують удосконалення та розвитку. Зокрема потрібно систематизувати принципи взаємовідносин між суб'єктами споживання матеріально-технічних засобів, вивчити сучасний стан забезпечення і використання сільськогосподарської техніки в різних формах господарювання на селі, оцінити ефективність використання матеріальних ресурсів та розглянути можливі організаційні напрями формування і управління використанням матеріально-технічних засобів сільського господарства, які складаються по мірі розвитку і концентрації аграрного виробництва. Все це визначає актуальність теми, напрям і структуру досліджень.

Цілі статті. Мета статі полягає у формуванні цілісного та ефективного механізму реалізації стратегічних рішень на основі теоретико-методологічних відомостей стратегічного планування та використання системи збалансованих показників з метою стабілізації діяльності і одержання необхідного поштовху для подальшого розвитку аграрного сектору країни

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства відіграє велику роль у прибутковості підприємства. За сучасних умов господарювання надзвичайно важливими є ефективність і оптимальність кожного процесу, що відбувається на підприємстві. Так, поряд з виробничими, збутовими, маркетинговими та іншими процесами надзвичайно великий вплив на ефективність діяльності підприємства справляє матеріально-технічне забезпечення. Від матеріально-технічного забезпечення залежать своєчасність, ритмічність, якість та ефективність операційної діяльності.

Самою головною складністю, яка виникає при вирішенні задач управління матеріально-технічного забезпечення підприємства, є розрив напрацьованих у процесі функціонування планової економіки зв'язків, принципові відмінності в задачах вибору ресурсів, визначення оптимальних постачальників, забезпечення сервісного обслуговування тощо [12, с. 6].

Матеріально-технічне забезпечення – це процес забезпечення підприємства необхідними видами матеріально-технічних ресурсів у встановлений термін і в обсягах, необхідних для нормальної роботи. Матеріально-технічне забезпечення включає організаційно-економічні заходи щодо виявлення потреб у матеріально-технічних ресурсах; їхньому пошуку, придбанню, своєчасному завезенню, зберіганню й ощадливому використанню; регулюванню матеріальних запасів, підготовці матеріалів до виробничого споживання, доставці їх у цехи, на ділянки й робочі місця [4, с. 6].

Працівники відділу матеріально-технічного забезпечення повинні обирати найбільш економічну форму товарообороту, оптимізувати запаси, знижувати транспортно-заготівельні і складські витрати.

Основним завданням підприємства з організації та управління матеріально-технічним постачанням є своєчасне, безперервне і комплексне забезпечення ресурсами відповідно до встановлених планових завдань [7, с. 7].

Підприємства під час своєї роботи застосовують транзитну та складську форми постачання. При транзитній формі постачання підприємства одержують сировину та матеріали безпосередньо від підприємств-виробників. Застосування цієї форми

економічно виправдане в тих випадках, коли потреба в матеріалах та сировині на даний час дорівнює транзитній нормі або більша за неї [1, с. 60].

Складська форма постачання дає змогу отримувати матеріали у раціональній кількості, збільшує маневреність матеріалами, дає змогу концентрувати на складах запаси матеріалів багатьох організацій з малою інтенсивністю їх використання. Крім цього, застосування цієї форми набагато спрощує управлінську роботу, пов'язану із постачанням.

Основними функціями матеріально-технічного забезпечення є зовнішні та внутрішні.

Зовнішні функції визначають взаємовідносини підприємства з постачальниками, постачальницько-збутовими організаціями, органами державного управління. Внутрішні функції характеризують взаємодію служби забезпечення з виробничими цехами, підрозділами апарату управління виробництвом [5, с. 124].

Основними завданнями матеріально-технічного забезпечення є:

- визначення перспективної і поточної потреби в матеріальних ресурсах,
- сировині та обладнанні;
- розробка матеріальних балансів;
- розміщення замовлень, вживання оперативних заходів щодо їх реалізації;
- встановлення рівня якості матеріальних ресурсів відповідно до їх стандартів, оптимального співвідношення між засобами виробництва;
- вибір постачальників та підтримка з ними зв'язків.

Забезпечуючи міжгалузеві зв'язки по поставках продукції, структури матеріально-технічного забезпечення сприяють скороченню часу виробництва, підвищенню його ефективності та якості продукції за рахунок ритмічного, своєчасного забезпечення підприємств економічними партіями різних видів сировини, матеріалів та обладнання [11, с. 128].

Отже, можна зробити висновок, що матеріально-технічне забезпечення є одним з інструментів, що робить підприємство конкурентоспроможним в умовах розвитку сучасної економіки, а матеріально-технічні ресурси складають основу діяльності будь-якого підприємства. Основними завданнями матеріально-технічного забезпечення є забезпечення безперервного, комплексного, економічного постачання виробництва матеріалами та сировиною, їх пошук, купівля, застосовування прогресивних шляхів та засобів доставки з метою прискорення та здешевлення процесу обміну, збереження, раціональне та економічне використання.

Одним із провідних елементів організації виробництва в сільськогосподарських підприємствах є матеріально-технічне їх забезпечення.

Техніко-технологічне переозброєння кожного підприємства і сільського господарства в цілому є основним напрямком підвищення ефективності використання трудових, земельних ресурсів, комплексної механізації та автоматизації технологічних процесів, інтенсифікації виробництва і на цій основі підвищення урожайності сільськогосподарських культур, продуктивності тварин, обсягів та якості продукції, рентабельності та прибутковості виробництва [1, с. 24].

Головний елемент матеріально-технічної бази виробництва – основні виробничі засоби в натурально-речовій (будівлі, виробничі споруди, обладнання, машини, транспортні засоби, залізниці, інструмент та ін.; у сільському господарстві – багаторічні насадження, робоча, продуктивна худоба) і вартісній формах (рис. 1).

Рис. 1 Складові матеріально-технічної бази підприємства [2; 8]

Основний капітал (основні засоби) як важливий складовий елемент продуктивних сил функціонує в процесі виробництва в певній матеріально-речовій формі, яка і є матеріально-технічною базою [10, с. 86]. Складові матеріально-технічної бази мають різне цільове призначення, тому за їх функціональною роллю в процесі виробництва виділяють три групи засобів праці.

Перша група – це засоби праці, що безпосередньо самі виробляють продукцію і тому найактивніше впливають на процес виробництва [2, с. 281]. До них відносять продуктивну худобу і багаторічні культурні насадження в плодоносному віці.

Друга група – засоби праці, що сприяють підвищенню продуктивності праці. За їх допомогою здійснюється комплексна механізація та автоматизація виробництва і як наслідок – знижується трудомісткість продукції, відбувається умовне вивільнення працівників. До них відносять: робочі і силові машини, транспортні засоби, комбайновий парк, автоматичні лінії, засоби механізації тваринницьких приміщень, різні прилади й устаткування тощо [5, с. 99-100].

Більшість цих матеріально-речових елементів їх відтворюється за межами аграрного сектора, а тому ступінь їх впливу визначається темпами розвитку науково-технічного прогресу в галузях промисловості.

Третя група – засоби, що створюють сприятливі умови для нормального виробничого процесу [2, с. 282]. Це – тваринницькі приміщення, складські приміщення, споруди, літні табори для утримання худоби тощо.

Загалом система матеріально-технічного забезпечення – це сукупність підприємств-виробників матеріально-технічних ресурсів, торгово-посередницьких організацій, сервісних підрозділів, формувань з машино-використання та державних органів, що регулюють відносини у сфері техніко-технологічного забезпечення (тобто сільськогосподарські і переробні підприємства різних форм власності) [9, с. 5].

Отже, це система відносин між учасниками матеріально-технічного забезпечення, які забезпечують формування і використання матеріально-технічних засобів суб'єктами сфери агропромислового комплексу.

Діяльність цієї системи має бути спрямована на відтворення і розвиток матеріально-технічної бази, комплексну механізацію і автоматизацію технологічних процесів, відновлення і збереження родючості ґрунту в сільському господарстві на основі вітчизняного машинобудування та виробництва матеріальних ресурсів.

Система матеріально-технічного забезпечення діє за схемами: “завод – аграрне підприємство”; “завод – постачальник (дилер) – аграрне підприємство”; “завод – агротехнічна сервісна структура – аграрне підприємство” [6, с. 9].

Матеріально-технічного забезпечення безпосередньо впливає на промисловість з метою поліпшення використання матеріальних ресурсів, впровадження у сільськогосподарське виробництво прогресивних матеріалів та ефективних технологічних рішень.

Економічне значення матеріально-технічного забезпечення підприємства полягає в тому [45, с. 6], щоб забезпечити:

- 1) безперервне забезпечення підприємства необхідними матеріально-технічними засобами;
- 2) оптимізацію господарських зв'язків між споживачем та постачальником;
- 3) створення економічно обґрунтованих матеріальних запасів;
- 4) застосування прогресивних шляхів та засобів надходження ресурсів з метою прискорення матеріально-технічного забезпечення;
- 5) економічне і ефективне використання засобів у виробництві.

Матеріально-технічне забезпечення як система здійснюється на основі таких принципів [2, с. 605-606]:

- спрямування цінової, фінансово-кредитної і податкової політики держави на відновлення і підтримку платоспроможності підприємств агропромислового комплексу для досягнення розширеного відтворення основних засобів виробництва;
- забезпечення однакових економічних умов у взаємовідносинах споживачів матеріально-технічних ресурсів із структурами їх виробництва, постачання, технічного обслуговування та надання виробничих послуг;
- рівноправність розвитку всіх форм власності і господарювання;
- вільний вибір структурами системи сфери діяльності;
- вільний вибір товаровиробниками постачальників техніки, обладнання, матеріальних ресурсів і технологій, а також сервісних структур;
- створення умов для розвитку конкуренції в усіх ланках системи;
- дотримання гарантій і відповідальності партнерів агропромислового комплексу за високу якість технічних засобів та наданих послуг, термінів і умов їх поставок, своєчасність взаєморозрахунків;
- створення умов для забезпечення мінімальної кількості посередників у ланцюзі виробник-споживач.

Основними завданнями матеріально-технічного забезпечення є [8, с. 82]:

- 1) визначення перспективної і поточної потреби в матеріальних ресурсах, сировині та обладнанні;
- 2) розробка матеріальних балансів;
- 3) розміщення замовлень, вживання оперативних заходів щодо їх реалізації;
- 4) встановлення рівня якості матеріальних ресурсів у відповідності до їх стандартів, оптимального співвідношення між засобами виробництва;
- 5) вибір постачальників та підтримка з ними зв'язків.

Механізм функціонування системи спрямовується на повне оснащення агропромислового комплексу засобами механізації, хімізації та енергетичними ресурсами, номенклатура, якість, надійність і кількість яких відповідає досягненням науково-технічного прогресу, забезпечує своєчасне виконання всіх технологічних

процесів виробництва продукції з найменшими витратами праці і коштів.

Виробничими структурами у системі матеріально-технічного забезпечення є заводи сільськогосподарського, продовольчого і торгового машинобудування, хімічні підприємства, торговельно-посередницькі організації, підприємства з ремонту і технічного обслуговування машин і обладнання, машинно-технологічні формування з надання виробничих послуг, центри випробування техніки, конструкторські та науково-дослідні установи [11, с. 147]. У межах свого регіону і сфери діяльності вони вивчають попит, купівельну спроможність споживачів, умови реалізації товарів, терміни поставок і на основі зібраної інформації налагоджують виробництво та реалізацію продукції.

Система матеріально-технічного забезпечення агропромислового комплексу в умовах ринку має включати в себе дві групи продукції виробничо-технічного призначення [11, с. 130]:

- 1) продукція, яка вільно реалізується (понад 80 % загального обсягу);
- 2) продукція, що розподіляється централізовано (близько 20 % загального обсягу).

Адаптація діючої системи матеріально-технічного забезпечення агропромислового комплексу в ринкову інфраструктуру може здійснюватися за такими основними принципами:

- 1) економічна рівність постачальницько-посередницьких формувань;
- 2) демонополізація сфери обігу, створення умов для конкуренції;
- 3) використання різних форм власності, організаційних структур і видів господарської діяльності постачальницько-посередницьких формувань та надання їм самостійності;
- 4) підвищення економічної заінтересованості працівників постачальницько-посередницьких формувань у збільшенні видів і підвищенні якості наданих послуг.

В умовах ринку постачання матеріально-технічних ресурсів здійснюється різноманітними формами і методами: через товарно-сировинні біржі; аукціони, конкурси; оптові закупки; закупки малими партіями; закупки відповідно до потреби; за замовленнями; за рахунок власного виробництва; за прямими договорами машинно-тракторні станції, ремонтно-технічні станції, машинно-технологічні станції, лізинг, вторинний ринок техніки [9; с. 16]. Усі вони мають свої особливості, переваги і недоліки, які необхідно враховувати з метою економії коштів і часу.

Дефіцит фінансових ресурсів у сільському господарстві є наслідком істотного послаблення його матеріально-технічної бази, руйнування економічних основ оновлення і розвитку. Нестача фінансових ресурсів на рівні сільськогосподарських підприємств означає, що зменшуються парк сільськогосподарських машин, закупівля запасних частин, внаслідок чого не здійснюються в належних обсягах капітальні й відновлювальні ремонти.

Складна сільськогосподарська техніка вітчизняного виробництва реалізується товаровиробникам через фірмові технічні центри, які створюються безпосередньо підприємствами-виробниками техніки на базі спеціалізованих ремонтних майстерень та при підприємствах-виготовлювачах цієї техніки. Фірмовий регіональний технічний центр при необхідності створює мережу районних філій на існуючій базі районного агротехнічного сервісу. Тобто основою системи забезпечення сільськогосподарських підприємств технікою має стати схема “завод – фірмовий центр – сільськогосподарський товаровиробник”, яка передбачає придбання, гарантійне обслуговування і ремонт складної техніки. Фірмові технічні центри та їх філії повинні забезпечувати передпродажну підготовку, гарантійне та післягарантійне технічне обслуговування і ремонт сільськогосподарської техніки [10, с. 210-211].

Сільськогосподарська техніка може також реалізовуватися безпосередньо підприємствами-виробниками через існуючу мережу районних сервісних формувань або

підприємствами з матеріально-технічного постачання [3, с. 11].

Районні сервісні формування будуть здійснювати технічне обслуговування і поточний ремонт техніки, а також виконуватимуть сільськогосподарські й інші трудові роботи за замовленням сільськогосподарських товаровиробників.

Створений таким чином ринок техніки дозволить забезпечити необхідні умови експлуатації, обслуговування та ремонту вітчизняної сільськогосподарської техніки, підвищити її надійність та ефективність.

Висновки. Отже, не викликає сумніву, що матеріально-технічне забезпечення товаровиробників АПК має першочергове значення в формуванні конкурентоспроможного аграрно-промислового виробництва, спрямованого на вирішення політичних, економічних, соціальних завдань та забезпечення продовольчої безпеки країни. Саме це викликає необхідність визначити зміст поняття матеріально-технічного забезпечення товаровиробників АПК, належного правового впорядкування цієї діяльності.

Для його визначення, на нашу думку, необхідно навести основні його ознаки та принципи. При цьому слід відзначити, що матеріально-технічне забезпечення сільського господарства залежить від особливостей сільськогосподарського виробництва, яке тісно пов'язано з обробитком землі, обумовлених сезонністю сільськогосподарських робіт, кліматичними та економічними умовами.

Список використаних джерел:

1. Агафонов Н. И. *Эффективное использование сельскохозяйственной техники*. Москва, 2012. 62 с.
2. Андрійчук В. Г. *Економіка аграрних підприємств*. Київ, 2002. 624 с.
3. Величко Т. Г. *Розвиток матеріально-технічного забезпечення підприємств АПК*: автореф. дис. ... канд. екон. Наук / НУБіП України. Сімферополь, 2009. 20 с.
4. Демко А. А. Технічний сервіс АПК – реальність і потреба. *Пропозиція*. 2015. № 5. С. 6-8.
5. Зрібняк Л. Я. *Організація і планування виробництва на сільськогосподарських підприємствах*. Київ, 2009. 350 с.
6. Льошенко В. О. *Організація і удосконалення ринку матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників*: автореф. дис. ... канд. екон. наук / ДДАУ. Дніпропетровськ, 2014. 20 с.
7. Масло І. П. Проблеми та перспективи розвитку механізації та електрифікації сільського господарства України // *Вісник аграрної науки*. 2010. № 8. С. 5-9.
8. Мельник І. І., Тивоненко І. Г., Фришев С. Г., Бабій В. П., Бондар С. М. *Основи інженерного менеджменту*. Київ, 2006. 525 с.
9. Остапенко Т. М. *Формування матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств*: автореф. дис. ... канд. екон. наук / ЛНАУ. Луганськ, 2008. 20 с.
10. Підлісецький Г. М. Економічні проблеми технічного забезпечення сільського господарства. *Економіка України*. 2008. № 11. С. 81-87.
11. Саблук П. Т. *Формування виробничого потенціалу та ринку засобів виробництва*. Київ, 2000. 264 с.
12. Яковенко В. Я. Перспективні напрямки технічного переоснащення агропромислового комплексу. *Техніка АПК*. 2010. № 5. С. 6-7.

Рецензент д.е.н., професор Маркіна І.А.

УДК 331.101.3

Шубала І. В. к.е.н., доцент

Гура І.С., Гура О.С., студенти магістратури

Луцький національний технічний університет

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті обґрунтовано загальні напрями вдосконалення системи мотивації персоналу на вітчизняних підприємствах.

Ключові слова: персонал, мотивація, система мотивації, стимули, підприємство.

Шубала І.В., Гура І.О., Гура О.О.